

Tomt ytre skaper indre uro

Jonas Strand Gravli i *Den stundesløse*. Foto: Øyvind Eide.

Hva skjer når man ligger på sofaen og påberoper seg stress? Det får du svar på ved Nationalteatrets *Den stundesløse*.

Den stundesløse av Ludvig Holberg

Regi: Laurent Chétouane

Scenografi og kostyme: Sanna Dembowski

Lysdesign: Marianne Thallaug Mosand

Dramaturg: Olav Torbjørn Skare

Skuespillere: Henrik Rafaelsen, Tone Mostrum, Andrine Sæther, Ågot Sendstad, Heidi Goldmann, Espen Alknes, Jonas Strand Gravli, Kyrre Hellum, Thorbjørn Harr og Mathias Halvorsen.

Konsept

Regissør Laurent Chétouane er kjent for å ta utgangspunkt i skuespillernes egne impulser, der situasjonene og bevegelsene blir improvisert. Men de er fullstendig teksttro til Holbergs tekst. Ingenting er tatt bort eller tilført. *Her tar det over 3 timer å komme seg gjennom alle Holbergs ord.* Men hvis en mobil tilfeldigvis skulle ringe, kommer skuespillerne garantert til å bruke det. Slik blir forestillingen improvisert frem sammen med publikum.

Forvekslingskomedie

Mens en godseier fra riktig gamledager klager over at han har så mye å gjøre – uten faktisk å gjøre noe – vil han gifte bort datteren til en håndplukket bokholder for å få hjelp til alt det “strevfulle” arbeidet. Stuepiken vil heller gifte bort datteren, og alle de som skal giftes bort, til sine elskede. Og da er det jo duket for en klassisk forvekslingskomedie.

Aktualitet

Handlingen utspiller seg til enhver tid i samme rom, og siden alle skuespillerne er med hele tiden blir forvekslingene av parene avslørt idet de blir gjort. Dermed får ikke selve forvekslingskomedien noen mening. Dette grepet gir den narrative fortellingen ett plan mens

skuespillerne får et annet. Det tvinger meg til å se etter noe annet enn den ytre handlingen. Slik lykkes Chétuoane med å gjøre Holberg aktuell, ved å differensiere i to ulike fortellerplan. Hvor det i skuespillernes plan skapes en verden med tomme verdier gjennom det utrolige slappe ensemblet. De orker så vidt å handle og å si sine replikker. Ingen er egentlig interessert i noe eller noen, men kun i sin egen meningsløshet i en tilværelse som ikke har noen mening. I dette fortellerplanet oppstår en egen dialog mellom scene og sal, og en slags intern humor. Slik blir selve dialogen med publikum den viktigste forestillingen. Det er en ny og forfriskende opplevelse.

Konseptets paradoks

Paradoksalt blir det når Chétuoane er opptatt av improvisasjon og impulser når skuespillerne er “fanget” av at de så vidt orker å gjennomføre forestillingen. Det er som om de har fått beskjed om å spille dårlig med deres trege talemåte. Samtidig er det befriende å se skuespillere som tar et skikkelig oppgjør med flinkpiksyndromet. Jeg oppdager at jeg slutter å dømme og hengir meg lattermild inn i den hjertelige og ironiske teaterleken. Likevel savner jeg temposkift. Om skuespillerne kunne vært enda mer rampete, gjort større opprør mot Chétuoanes spill-dårlig-opplegg ville det oppstått en enda større dynamikk og dialog med publikum. Det trege blir ikke tregt uten noe raskt, det hule blir ikke hult uten at noe fylles. Stillstand sier ingenting om stillstand. Det blir bare kjedelig.

Risikosport

Når en forestilling belager seg på den direkte dialogen med publikum blir det risikosport. Som i idretten er det her satt opp rammer for et tilfeldig spill. Det er vel ingenting som er mer kjedelig enn dårlig fotball når ballen triller fra spiller til spiller. Men det er fantastisk når det funker, deilig uforutsigbart.

Bør teateret ta en slik risiko? Ja, absolutt! Det er det som er teaterets styrke: møtet med publikum. Og dette må dyrkes. Derfor vil jeg berømme motet til Nationaltheatret. De våger å undersøke nettopp dette. Her er teateret overlegent alle medier, og her ligger kanskje teaterets fremtid?

Cast - institusjonsteater

Over det hele gjorde ensemblet et fantastisk arbeid, men hvis noen skal trekke frem må det være Torbjørn Harr med hans presise og morsomme bevegelser, en karakter med tyngde og scenisk autoritet.

Heidi Goldmann er den eneste med løsbart og herrekostyme. Dette bryter med helheten. Det blir heller ikke gjort noe poeng ut av eller gitt en dypere mening med at hun er en kvinne i herreklær. Hvorfor måtte hun være den eneste med løsbart? Som resten av konseptet ser vi en ting og hører noe annet. Hun kunne fint vært kledd som kvinne og påstått at hun var broren. Det er som om Goldmann selv er forvirret.

Dette er et typisk dilemma ved institusjonsteatrene. Skuespillere får sjelden mulighet til å være med på å utvikle prosjekter og forestillinger fra starten av. De kommer inn helt i slutfasen, gjerne rett før prøvestart og får utlevert rollen sin på en rolleliste i gangen. Slik skapes det begrensede rom for at de som skal forfekte en fortelling får være med på å velge prosjektene de skal brenne for. Her mener jeg at teatrene i enda større grad bør gå i seg selv og finne andre modeller for å skape banebrytende forestillinger.

Men som helhet var dette et frisk pust. Ta sjansen, gå å se *Den stundesløse*, kanskje det nettopp er i kveld det store skjer!

Av Martin Lotherington